

CONCEPTUL

Strategiei de dezvoltare a sectorului de tineret pentru anii 2022-2030 „Tineret 2030” și a Programului de implementare a acesteia

Tipul documentelor de politici publice – Strategie și Program.

Strategia de dezvoltare a sectorului de tineret pentru anii 2022-2030 „Tineret 2030” definește politica Guvernului Republicii Moldova în domeniul tineretului, descrie mecanismul de realizare a acesteia și proiectează impactul scontat asupra tinerilor, sectorului de tineret, statului și societății în urma implementării acestui document de politică publică.

Programul de implementare și planul de acțiuni conex este elaborat pe o perioadă de 3-4 ani și contribuie la realizarea Strategiei prin detalierea acțiunilor și activităților care urmează a fi desfășurate, determină perioada de realizare a acestora, costurile aferente realizării și actorii cheie responsabili de realizare. În funcție de prioritățile și domeniile de intervenție identificate în procesul de elaborare a Strategiei, pot fi dezvoltate unul sau multiple Programe de implementare.

Problema abordată

Tinerii reprezintă în conformitate cu prevederile Legii nr.215/2016 cu privire la tineret, persoanele cu vârsta cuprinsă între 14 și 35 ani. Numărul populației cu reședință obișnuită în Republica Moldova la 1 ianuarie 2021 a constituit 2597,1 mii persoane, din care 680,3 mii sau 26,2% au fost tineri cu vârsta 14-34 ani.

Începând cu anul 1999, în Republica Moldova se atestă tendință demografică constantă de declin. În comparație, la 1 ianuarie 2019, numărul tinerilor în Republica Moldova a constituit 743,2 mii, sau 27,7% din numărul total al populației.

Unul din factorii principali care contribuie la constituirea trendului demografic în rândul tinerilor îl reprezintă fenomenul migrației. Cercetările și studiile realizate în domeniu și în rândul tinerilor denotă că aceștia aleg să migreze din cauza lipsei oportunităților de încadrare în câmpul muncii și salarizării neatractive, calității scăzute a sistemului de educație, oportunităților reduse și serviciilor necalitative de tineret disponibile, infrastructură slab dezvoltată etc.

Intervenția statului în domeniul de tineret vine să coaguleze eforturile actorilor implicați și instituțiilor responsabile pentru a asigura dezvoltarea serviciilor calitative și accesibile tinerilor, a consolida sectorul de tineret pentru a oferi oportunități de dezvoltare multilaterală a tinerilor, a dezvolta lucrul de tineret și a extinde abordările educației non-formale în cadrul tuturor instituțiilor și organizațiilor ce lucrează cu tinerii.

În Republica Moldova, domeniul de tineret, chiar dacă a cunoscut pe parcursul ultimului ciclu strategic de politici naționale o consolidare și recunoaștere în ascensiune, rămâne a fi în continuare subdezvoltat și nevalorificat pe deplin pentru a fi recunoscut ca actor imperativ ce contribuie la dezvoltarea comunitară, socială și economică prin formarea unei generații tinere apte să se integreze social și economic, precum și să devină actori activi în procesul de promovare a schimbărilor sociale la nivel local și național.

Domeniul de tineret pune accent prioritar pe metoda de predare și de dezvoltare a competențelor prin aplicarea principiului de învățare prin aplicare practică, or caracteristică primară a domeniului o constituie promovarea în tandem cu tendințele de educație formală prestată prin intermediul instituțiilor de învățământ, a educației non-formale și lucrului de tineret ca componentă complementară la sistemul educațional.

Pe lângă faptul că intervenția statului este necesar a fi una multidimensională, se conturează o diferențiere între necesitățile tinerilor pe categorii de vârstă, apartenență etnică, socială, economică etc. În context, se reliefează necesitatea de a fragmenta politicile de tineret dezvoltate pentru a corespunde necesităților grupului țintă și de a promova mecanisme de implementare diversificate.

În lipsa existenței unei infrastructuri de realizare a politicilor de tineret la nivel național, precum și a unei instituții responsabile de implementarea acestora, pe parcursul ultimului ciclu strategic a fost utilizat parteneriatul cu organizațiile societății civile, or această formulă nu oferă durabilitate și sustenabilitate politicilor. Documentele de politici publice vor aborda necesitatea de dezvoltare sistemică a infrastructurii de realizare a politicilor prin prisma asigurării unei sinergii între instituțiile existente de lucru cu tinerii, utilizând resursele umane, financiare și materiale disponibile.

Strategia și Programul de implementare urmează să asigure continuitatea politicilor inițiate și promovate în ultimul ciclu strategic de politici, adresând deficiențele sistemice, restanțele și provocările, precum și concluziile și recomandările formulate în Raportul de evaluare finală a Strategiei naționale de dezvoltare a sectorului de tineret 2020. În acest sens, se denotă necesitatea continuării realizării politicilor ce vizează dezvoltarea lucrului de tineret, stimularea participării tinerilor în procesele decizionale la toate nivelurile, dezvoltarea serviciilor prietenoase tinerilor și promovarea educației non-formale de calitate.

Perspectiva abilitării economice a tinerilor urmează a fi abordată prin prisma necesității extinderii domeniilor de aplicare a metodelor de lucru cu tinerii în domenii precum educația financiară, antreprenoriat, abilitare economică etc.

Fiind un domeniu cros-sectorial, politicile de tineret este necesar de a fi asumate de toate instituțiile abilitate să lucreze cu tinerii, or Strategia Tineret 2030 va urmări să dezvolte și să instituționalizeze metodologii de lucru cu tinerii, să realizeze programe de stimulare a participării și promovare a cetățeniei active, consolidare a sectorului asociativ de tineret, profesionalizare a lucrătorilor de tineret, programe de educației non-formală și servicii pentru tineri etc.

Una din perspectivele care urmează a fi dezvoltată în Strategia Tineret 2030 și reiese din recomandările formulate în Raportul de evaluare finală, este necesitatea asigurării procesului de perfecționare continuă a cadrului normativ din domeniu, or este necesară crearea nu doar a unei infrastructuri de realizare a politicilor, dar și intervenția la nivel de profesionalizare a componentei umane, asigurare a calității serviciilor, dezvoltare a mecanismelor de colectare a datelor dezagregate etc.

Principalele motive ce justifică necesitatea elaborării unui nou document de politici publice în domeniul de tineret:

- Necesitatea dezvoltării unei rețele de instituții responsabile de implementare a politicilor de tineret care își coordonează activitatea cu autoritatea publică centrală. Implementarea politicilor de tineret depășește cadrul instituțional al autorității centrale responsabilă de domeniul de tineret, cu ramificații în domeniul social, economic, sănătate etc. Documentele de politici vor aborda crearea platformelor de cooperare interinstituționale pentru a monitoriza realizarea politicilor, delimita angajamentele și atribuțiile, asigura implementarea uniformă a politicilor etc.
- Necesitatea extinderii metodologiei și instrumentelor de lucru cu tinerii în instituțiile de educație formală. Strategia și Programul de implementare va urmări să realizeze integrarea armonioasă a metodologiilor de lucru cu tinerii dezvoltate și aplicate în cadrul activităților non-formale și lucrului de tineret, în cadrul instituțiilor de învățământ formal, pentru a dezvolta un sistem educațional atractiv și prietenos tinerilor;
- Necesitatea diversificării oportunităților de profesionalizare, formare continuă și certificare a competențelor specialiștilor în lucru cu tinerii și a lucrătorilor de tineret. Clasificatorul ocupațiilor Republicii Moldova include în varianta actualizată funcția de *specialist în lucru cu tinerii*, or în contextul instituirii unei noi ocupații este necesar de a institui standarde ocupaționale, cursuri de pregătire și profesionalizare, certificare etc. pentru a face ocupația atractivă, accesibilă și practicabilă;
- Necesitatea consolidării și extinderii infrastructurii de prestare a serviciilor și programelor de tineret la nivel local. Centrele de tineret activează în calitate de serviciu de interes public, instituit de autoritățile publice locale. Prin implementarea unui Program de suport pentru dezvoltarea Centrelor de tineret, în baza unui parteneriat între APC și APL au fost instituite 22 de Centre raionale de tineret, aflându-se la gestiunea APL. Investiția pe parcursul a 4 ani de realizare a Programului necesită a fi continuată și multiplicată, or în Raportul de evaluare final se atestă atât o creștere cantitativă a activităților și serviciilor de tineret, cât și în calitatea planificării bugetare și utilizării resurselor alocate domeniului de tineret de către autoritățile publice locale fondatoare;
- Necesitatea promovării unei abordări consolidate a politicilor cu impact pentru tineri realizate de către autoritățile și instituțiile publice, din domeniul economic, social, cultural, educațional etc. Strategia Tineret 2030 nu va urmări să includă sub același document de politici toate activitățile orientate spre tineri realizate de alte instituțiile publice, după modelul Strategiei naționale de dezvoltare a sectorului de tineret 2020, ci să dezvolte mecanisme de extindere a particularităților de lucru cu tinerii în cadrul activităților, programelor și politicilor din alte domenii ce includ tinerii;
- Necesitatea dezvoltării mecanismelor de răspuns prompt la potențiale șocuri sociale, pandemice, economice etc. care afectează bunăstarea tinerilor și a sectorului de tineret. Sectorul de tineret și tinerii rămân a fi unul din grupurile cele mai predispuse de a fi afectate de potențiale șocuri, or pandemia a reliefat necesitatea dezvoltării mecanismelor de intervenție flexibile pentru a răspunde la necesitățile tinerilor. Strategia va aborda construcția sistemului de prestare a serviciilor de tineret și suport pentru sectorul de tineret prin prisma vulnerabilității acestuia și acordare a priorității tinerilor proveniți din medii dezavantajate cu acces redus la programele și proiectele de tineret realizate;
- Necesitatea formării unui sistem de colectare a datelor statistice dezagregate privind situația tinerilor pentru elaborarea politicilor publice bazate pe dovezi și informație relevantă. Politicile și programele de tineret realizate, pentru a fi analizate în aspect comparativ și determinare a impactului, este necesar a se baza pe un sistem de colectare a datelor statistice dezagregate relevante domeniului de tineret. Cartografierea serviciilor și necesităților tinerilor, precum și analiza accesibilității serviciilor și programelor de tineret este esențială în extinderea uniformă a serviciilor de tineret în spații greu accesibile și pentru tineri cu oportunități reduse;

- Necesitatea consolidării democrației participative prin creșterea gradului de implicare a tinerilor și organizațiilor de tineret în procesele de luare a deciziilor la toate nivelurile, promovarea conceptului de co-management și promovare a spiritului civic în rândul tinerilor. Programele de suport pentru implicarea tinerilor în procesul de luare a deciziilor rămân a fi pe moment singurul mecanism viabil de stimulare a dezvoltării politicilor locale bazate pe necesitățile tinerilor. Politicile ce vin să consolideze și să dezvolte sectorul asociativ de tineret contribuie în termen lung la crearea unei generații de tineri active și social responsabile;
- Necesitatea extinderii cooperării în cadrul platformelor regionale internaționale tematice și accesarea programelor de tineret internaționale (CoE, UE, ONU, CSI etc.). Republica Moldova beneficiază de programele internaționale dedicate tinerilor prin intermediul platformelor multilaterale la care este parte. Oportunitățile oferite de programul Erasmus+ și Corpul European de Solidaritate, accesibile în o măsură foarte restrânsă din cauza statutului de țară partener, este necesar de a fi dezvoltate prin modificarea statutului. Cooperarea, schimbul de informație, experiențe și bune practici trebuie să fie realizat nu doar la nivelul instituțiilor publice, dar și a organizațiilor societății civile. Documentele de politici vor aborda aspectul consolidării cooperării internaționale și promovării mobilității tinerilor atât pe plan intern cât și pe plan extern.;
- Necesitatea asigurării accesului echitabil la programele și serviciile de tineret și promovarea integrării tinerilor proveniți din medii dezavantajate în structuri asociative de tineret. Strategia și Programul de implementare va aborda problematica mecanismelor de incluziune socială a tinerilor proveniți din medii dezavantajate, asigurarea accesului la programele de tineret a tinerilor reprezentanți ai minorităților etnice, grupuri social vulnerabile etc.;

Strategia Tineret 2030 și Programul de implementare se va concentra pe extinderea la scară largă a particularităților metodologiei lucrului de tineret și activității cu tinerii în sfera educației formale, activităților sportive, culturale etc. ce implică tinerii. Prin transpunerea metodelor practice de lucru cu tinerii în toate cercurile de interes pentru tineri, se urmărește dezvoltarea competențelor de integrare socio-economică a tinerilor prin corelarea teoriei cu practica.

În procesul de elaborarea a Strategiei se vor urmări două aspecte metodologice esențiale:

- a) Indicatori de monitorizare măsurabili cantitativ, calitativ și de impact corelați direct cu măsura de reformă/politică propusă spre realizare;
- b) Gradul de relevanță și ambiție a acțiunilor se va corela cu contextul socio-economic și demografic național, precum și va permite monitorizarea în timp real a impactului implementării Strategiei;

La nivel conceptual, în procesul de elaborare a Strategiei Tineret 2030 se va urmări respectarea următoarelor principii esențiale:

principiul fundamentării bazate pe date și informații actuale, relevante și obiective – prioritățile, obiectivele și acțiunile propuse pentru a fi realizate în cadrul documentului vor fi elaborate având bază factuală statistică confirmată la zi și luând în considerare tendințele demografice, economice și sociale.

principiul participării și transparenței - în procesul de elaborare și planificare se va asigura consultarea tuturor părților interesate și relevante – administrația publică centrală, autorități locale,

organizații neguvernamentale, sectorul privat, instituții internaționale, asigurându-se, totodată, accesul acestora la informațiile relevante.

principiul cooperării intersectoriale și responsabilității asumate – documentul va urmări să dezvolte mecanisme de cooperare și colaborare între autoritățile și instituțiile cu competențe în domeniu, pentru a asigura o intervenție consolidată, multidimensională a statului în domeniul de tineret.

principiul predictibilității și impactului cuantificabil – strategia va urmări să atingă rezultate previzibile, cuantificabile și comparabile pentru a facilita procesul de analiză a impactului documentului de politici.

principiul racordării propunerilor de intervenție la capacitatea financiară și particularitățile naționale – programul de implementare se va racorda la capacitatea financiară a autorităților responsabile de implementare și va ține cont la naționalizarea practicilor pozitive internaționale de contextul financiar și socio-cultural național.

principiul echității și incluziunii – promovarea unei abordări pro-active în identificarea, recunoașterea și analiza inegalităților cu care se confruntă diferite grupuri de tineri în raport cu prioritățile strategice, cât și elaborarea intervențiilor care să reducă și să atenueze aceste inegalități.

Scopul Strategiei Tineret 2030 este de a consolida sectorul de tineret prin dezvoltarea cadrului de politici și metodologic în domeniu, a infrastructurii și calității livrării programelor de tineret de către instituțiile și organizațiile de tineret, urmărind creșterea gradului de participare, dezvoltare și valorificare a potențialului a tinerilor, precum și de sporire a integrării sociale și profesionale a acestora, în special a tinerilor vulnerabili, precum și susținerea dezvoltării durabile a sectorului asociativ de tineret din țară.

Scopul Strategiei Tineret 2030 și al Programului de implementare este:

- a) Determinarea direcțiilor strategice de dezvoltare a sectorului și domeniului de tineret;
- b) Identificarea, planificarea și distribuirea resurselor financiare pentru implementarea documentului de politici;
- c) Previziunea rezultatelor și impactului scontat;
- d) Consolidarea cooperării intersectoriale.

Scopul strategic în domeniul de tineret este crearea infrastructurii necesare pentru prestarea serviciilor de tineret și promovarea la scară largă a metodelor de lucru cu tinerii, complementar la învățământul formal, pentru a contribui la formarea competențelor de integrare socio-economică a acestora.

Misiunea Strategiei și a Programului de implementare constă în stabilirea relaționării logice și factologice între obiectivele prioritare dezvoltării domeniului de tineret și a acțiunilor necesare de a fi realizate pentru atingerea acestora, oferind o viziune uniformă asupra dezvoltării sectorului.

Concordanța cu SND, PND, CBTM și documentele strategice ale UE

Strategia Tineret 2030 se va corela în materie factologică și va transpune viziunea Strategiei Naționale de Dezvoltare Moldova 2030 și Planului Național de Dezvoltare, plasând tinerii și organizațiile de tineret ca grup țintă în realizarea politicilor statului în domeniul educațional, economic, cultural, social etc. și promovând mecanismele de lucru cu tinerii pentru dezvoltarea competențelor, inclusiv cu cei din grupuri minoritare sau proveniți din medii dezavantajate. Liniile directorii trasate în document vor avea la bază conceptul „nimeni nu este lăsat în urmă” aplicabil în toate sferile de lucru cu tinerii, or politicile urmează să contribuie la dezvoltarea unui sistem echitabil de realizare a politicilor de tineret inclusive.

Documentul de politici va transpune viziunea Programului de activitate al Guvernului „Moldova vremurilor bune” în materie de extindere și asigurare a calității serviciilor de tineret pentru toate categoriile de tineri, construcție a unui sistem sustenabil de prestare a serviciilor, precum și crearea mecanismelor de susținere pentru tinerii specialiști.

Obiectivele și acțiunile propuse pentru realizare în cadrul documentului de politici publice vor fi corelate cu resursele financiare planificate în Cadrul bugetar pe termen mediu 2022-2024, la subprogramul 8603 Tineret și sport, estimând costurile de implementare și prioritizând acțiunile de reformă ce posedă un grad sporit de relevanță și impact. De asemenea, pentru acțiunile ce necesită acoperire financiară suplimentară celor prevăzute în Cadrul bugetar pe termen mediu 2022-2024, vor fi identificate și propuse surse alternative de finanțare. Resursele financiare alocate pentru realizarea politicii naționale în domeniul de tineret alocate autorității publice centrale constituie aproximativ 20 milioane lei anual. Costurile de realizare a Strategiei naționale de dezvoltare a sectorului de tineret (SNDST) 2020 și a planului de acțiuni conex s-au menținut pe parcursul anilor de implementare 2014 – 2020 la resursele alocate anual în din bugetul de stat, fără a fi înregistrată o creștere a acestora.

Documentul de politici va urma liniile directorii de acțiune trasate de Strategia Europeană pentru tineret 2019 - 2027, și anume implicarea, conectarea și responsabilizarea tinerilor. Dezvoltarea lucrului de tineret urmează a fi abordată prin prisma angajamentelor asumate și expertizei promovate la nivel european prin Agenda europeană pentru lucrul de tineret. Necesitatea promovării unei abordări strategice în domeniul de tineret este reliefată în angajamentele asumate în Acordul de Asociere a Republicii Moldova cu Uniunea Europeană. De asemenea, în procesul de elaborare al strategiei se va lua în considerare și alte documente de referință pentru domeniul tineret ale organizațiilor internaționale la care Republica Moldova este parte, precum ar fi: Strategia pentru Tineret 2030 a ONU; Strategia sectorului de tineret 2030 a Consiliului Europei, precum și Recomandările Comitetului de Miniștri al CoE privind dezvoltarea lucrului de tineret, participarea tinerilor și a organizațiilor de tineret, drepturile și incluziunea tinerilor, etc.

Documentul de politici publice va aborda dezvoltarea domeniului de tineret prin prisma celor cinci piloni de bază ai Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030. Intervenția planificată pentru a fi realizată pe dimensiunea tineret va urmări să creeze un cadru favorabil dezvoltării tinerilor și promovării implicării acestora, direct sau prin intermediul structurilor asociative, în realizarea acțiunilor, programelor și proiectelor ce țin spre atingerea Obiectivelor naționalizate de Dezvoltare Durabilă 2030.

Obiectivele Strategiei Tineret 2030 și a Programului de implementare vor contribui direct la atingerea Țintei 4.7 al Obiectivului de Dezvoltare Durabilă nr. 4 *Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți*: Asigurarea că toți tinerii obțin

cunoștințe și competențe necesare pentru promovarea dezvoltării durabile și a stilurilor de viață durabile, protecției mediului, drepturilor omului, egalității de gen, culturii păcii și non-violenței, cetățeniei globale și aprecierii diversității culturale, precum și a contribuției culturii la dezvoltarea durabilă, cu implicații directe în alte 33 de Ținte setate în ODD-uri.

În rezultatul implementării Strategiei Tineret 2030, se preconizează că sistemul și infrastructura de prestare a serviciilor și lucrului de tineret, precum și resursele umane ce activează în domeniu, vor corespunde cerințelor și necesității grupului țintă și ale societății, fiind capabile să ofere condiții de dezvoltare multilaterală a tinerilor fără întreruperi în condițiile sociale și economice mereu schimbătoare. Urmare a implementării documentului de politici, va exista o infrastructură consolidată la nivel național și local de realizare a programelor de tineret și prestare a serviciilor de tineret, vor fi extinse în cadrul instituțiilor de educație formală metodologiile de lucru cu tinerii, va fi creat sistemul de recunoaștere a competențelor dobândite de tineri în un context de învățare non-formal, vor fi instituite și promovate mecanisme de participare a tinerilor și structurilor de tineret în procesul de luare a deciziilor la nivel local și național.

Termenul limită de elaborare și înaintare spre aprobare a Strategiei Tineret 2030 și a Programului de implementare a acesteia, în conformitate cu angajamentele asumate de Guvern în Planul de acțiuni, îl constituie luna aprilie 2022.

Părțile implicate:

Ministerul Educației și Cercetării, Agenția Națională pentru Dezvoltarea Programelor și Activității de Tineret, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Finanțelor, Ministerul Economiei, alte entități din subordinea autorităților publice cu competențe tangențiale domeniului de tineret, parteneri de dezvoltare, structurile asociative și organizațiile necomerciale de tineret.

Procesul de elaborare a documentului de politici va fi monitorizat de un Grup de referință constituit din reprezentanții tuturor părților interesate cu atribuții în domeniu. Documentul va fi supus consultărilor în cadrul unor evenimente publice cu participare liberă, plasat pe pagina web a Ministerului Educației și Cercetării și pe platforma www.particip.gov.md.